

การบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University's Good Governance-Based

Administration of Education at Roi Et Campus

พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์¹, สำเร็จ ยुरชัย²

Phrakhruvijitpanyaporn¹, Samrej Yurachai²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2563

Email : prakruvijit2508@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 90 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการคำนวณดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เรียงลำดับจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วมหลักประสิทธิภาพ/คุณค่าหลักการตรวจสอบได้/มีการรับผิดชอบหลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักการตอบสนอง

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ Graduate Students Majoring Educational Administration, Northeastern University, Thailand.

² มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² Northeastern University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 23 กุมภาพันธ์ 2563; แก้ไขบทความ: 9 เมษายน 2563; ตอรับการตีพิมพ์: 17 เมษายน 2563

หลักประสิทธิผลหลักความเสมอภาคหลักเปิดเผย/โปร่งใสหลักนิติธรรม หลักการกระจายอำนาจ
2)ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ดหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารที่ดี ควรสร้างความเข้าใจและส่งเสริมให้ทุกคนได้
ปฏิบัติโดยการประกาศเป็นแผนงาน มีการประเมินผล การติดตามแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่องนำสู่แผน
สู่การปฏิบัติ และมีการประเมินผล จึงจะเกิดผลสำเร็จได้

คำสำคัญ : 1. การบริหารจัดการศึกษา 2. หลักธรรมาภิบาล 3. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to investigate purposive states and requirements absolutely necessary for good governance-based administration of education at Mahamakut Buddhist University's Roi Et Campus (MBU's Roi Et Campus), and recommendations. Research samplers comprised both Buddhist monk authorities and lay personnel at the campus, numbering 10 administrators and 80 lecturers. Sampling groups were set with Krejcie's and Morgan's table through stratified sampling. Research devices were interview sets and questionnaires, each of both devices had IOC between 0.67 and 1.00, and the reliability of its whole version at 0.95. Statistics utilized for processing data encompassed frequencies, percentages, means, standard deviations and Modified Priority Needs Index: $PNI_{modified}$.

The results of the research revealed that : 1. Current states of good governance-based administration of education at MBU's Roi Et Campus have been comprehensively rated 'high'. 2. Purposive states of good governance-based administration of education at MBU's Roi Et Campus have been overall scaled 'high'. 3. Purposive, descending requirements absolutely necessary for good governance-based administration of education at MBU's Roi Et Campus take in participation, efficiency/ value for money, accountability, consensus oriented, responsiveness, effectiveness, equity, transparency, rule of law, and decentralization. 4. Recommendations for good governance-based administration of education at MBU's Roi Et Campus have been concisely suggested that good governance has been accredited a good approach, the incumbent should: create comprehension of its processes, encourage stake-holders to follow and practice by proclaiming those processes as action plans, continually assess

and follow up stake-holders' performances. In so doing, leading such personnel to practices with later assessments is going to succeed.

Keywords : 1. Administration of Education 2. Good Governance 3. Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในโลกยุคปัจจุบันต่างยอมรับกันโดยทั่วไปอยู่แล้วว่าเป็นโลกแห่ง “สังคมอุดมปัญญา” (Intellectual Society) ที่ถือว่า กำลังความรู้ความสามารถของประชากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ขณะเดียวกันกิจกรรมการแข่งขันที่เข้มข้นที่สุดของยุคสมัยนี้ก็คือการแข่งขันด้านการศึกษา ที่หากประเทศใดมีการพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับได้ทั่วไปแล้ว ประเทศนั้นย่อมจะได้รับความเชื่อมั่นจากนานาประเทศได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งจะส่งผลให้เศรษฐกิจ สังคมของประเทศนั้นมีความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไปด้วย(บัณฑิต เอื้ออาภรณ์, 2561: 1) การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือว่าการจัดการศึกษาในระดับที่สำคัญ เนื่องจากการศึกษาที่เตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพ โดยนิสิตนักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับนี้แล้วจะเข้าสู่การประกอบอาชีพ (เทือน ทองแก้ว , 2550 : 79)

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษาพ.ศ. 2562 หมวด2หลักการของการจัดการอุดมศึกษาส่วนที่1 หลักการทั่วไปในการจัดการอุดมศึกษา มาตรา 9 การจัดการอุดมศึกษาต้องเป็นไปตามหลักการดังต่อไปนี้ (1)หลักความรับผิดชอบต่อสังคม (2)หลักเสรีภาพทางวิชาการ (3)หลักความเป็นอิสระ (4)หลักความเสมอภาค (5)หลักธรรมาภิบาล (6)หลักการอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาโดยให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเปิดเผยผลการดำเนินการตามแนวปฏิบัติตามวรรคหนึ่งให้ประชาชนทราบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในส่วนที่ 6 หลักธรรมาภิบาล มาตรา 19 สถาบันอุดมศึกษาและบุคลากรต้องปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีระบบควบคุมภายในและระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและขจัดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการทุจริตและประพฤติมิชอบ มาตรา 20 สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีประมวลจริยธรรมของนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา และผู้เรียน โดยมีกลไกในการส่งเสริม ตรวจสอบ และบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ มาตรา 21 นายกสภาสถาบันอุดมศึกษาและกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีธรรมาภิบาลให้สภาสถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการธรรมาภิบาลและจริยธรรม และคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง จากบุคคลซึ่งเป็นกลางและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเพื่อทำหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับว่าด้วยธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา มาตรา 22 สถาบันอุดมศึกษา

ต้องกำหนดพันธกิจที่มีต่อผู้เรียน บุคลากร สังคม และประเทศโดยรวมอย่างเป็นรูปธรรม และประกาศต่อสาธารณะเพื่อให้รับทราบกันอย่างกว้างขวาง สถาบันอุดมศึกษาและบุคลากรต้องยึดถือและปฏิบัติตามพันธกิจที่ประกาศตามวาระหนึ่งการกำหนดพันธกิจตามมาตรานี้ สถาบันอุดมศึกษาต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและปรับปรุงพันธกิจดังกล่าวให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศเป็นระยะ ทั้งนี้ ตามที่ สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562 : 57)

ธรรมาภิบาลเป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่การบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือการเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการ การสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น (ไชยวัฒน์ คำชู, 2561 : ออนไลน์) และเป็นหลักคิดในเรื่องการบริหารองค์กรเพื่อประกันเรื่องฉ้อราษฎร์บังหลวงและความไม่มีประสิทธิภาพการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีคุณภาพ ระบบธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกองค์กรไม่ว่าหน่วยงานราชการ หรืองานเอกชน แต่ต้องอาศัยการปรับตัว และเตรียมความพร้อมของประชาชน และผู้บริหารในทุกระดับ ระบบการศึกษามีปัญหาในทุกๆระดับ ที่ผ่านมากกระบวนการบริหารกระบวนการเรียนการสอนต้องโปร่งใส คือการตรวจสอบได้และอธิบายได้ทุกขั้นตอนต้องมีผู้รับผิดชอบ (เกษม วัฒนชัย, 2550 : 14) นอกจากการบริหารและจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนแล้วส่วนราชการถือปฏิบัติการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคล หลักการดังกล่าว ได้แก่ 1)หลักการตอบสนอง(Responsiveness) 2)หลักประสิทธิผล (Effectiveness) 3)หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า(Efficiency/Value for money) 4)หลักความเสมอภาค (Equity) 5)หลักมุ่งเน้นฉันทามติ(Consensus Oriented) 6)หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ (Accountability) 7)หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) 8)หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 9)หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 10) หลักนิติธรรม (Rule of Law) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 หมวด 2 หลักการของการจัดการอุดมศึกษา ส่วนที่ 1 หลักการทั่วไปในการจัดการอุดมศึกษา มาตรา 9 การจัดการอุดมศึกษาต้องเป็นไปตามหลักการ ดังนี้ 1)หลักความรับผิดชอบต่อสังคม 2)หลักเสรีภาพทางวิชาการ 3)หลักความเป็นอิสระ 4)หลักความเสมอภาค 5)หลักธรรมาภิบาล ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาและบุคลากรต้องยึดถือและปฏิบัติตามพันธกิจที่ประกาศ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562 : 57) ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ประวัติความเป็นมาของวิทยาเขตร้อยเอ็ด ขออนุมติจัดตั้งโดยพระราชธรรมานุวัตร (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระประภัสสรธรรมาภรณ์) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด(ธ) และพระธรรมฐิติญาณ (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระราชสารสุธี) เมื่อปี พ.ศ. 2535 และต่อมาได้รับอนุมติให้จัดตั้งเป็นวิทยาเขตชื่อ “วิทยาเขตร้อยเอ็ด” เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 เดิมมีที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่วัดเหนือและในช่วง

ปี พ.ศ. 2537 พระเทพวิสุทธิมงคล (หลวงปู่ศรี มหาวิโร) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดประชาคมวนาราม (วัดป่ากุง) ได้มาเห็นสภาพอาคารเรียน และห้องเรียนที่วัดเหนือคับแคบแออัดไม่เพียงพอและไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน จึงได้อนุญาต และทำสัญญายินยอมให้ใช้ที่ดินเนื้อที่ 101 ไร่ 98 ตารางวา ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก(เจริญ สุวฑฺฒโน) ขณะดำรงสมณศักดิ์เป็นที่พระศาสนโศภณ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต เป็นองค์รับมอบ ที่วัดบ้านเหล่าสมบุญ (วัดศรีทองไพบูลย์วราราม ในปัจจุบัน) ให้กับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เข้าไปทำประโยชน์ใช้สอยจัดการศาสนศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไปพร้อมทั้งให้อำนาจจัดการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินถมดินปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ และให้เป็นที่ตั้งถาวรของวิทยาเขตร้อยเอ็ดในปัจจุบัน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารระดับสูง มีหน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยนี้ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ดให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการที่จะพัฒนาเพื่อความพร้อมในการ บริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

3.2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการและ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการตัดสินใจดำเนินงานพัฒนามหาวิทยาลัยหรือหน่วยงาน ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

3.3 มหาวิทยาลัยสามารถนำผลการวิจัยไปวางแผนและกำหนดนโยบายต่างๆ หรือประเมินผล การปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางพัฒนาให้ดีขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร 10 รูป/คน คณาจารย์/เจ้าหน้าที่ 100 รูป/คน ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 110 รูป/คน กลุ่มตัวอย่าง

ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหาร 10 รูป/คน คณาจารย์/เจ้าหน้าที่ 80 รูป/คนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 90 รูป/คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตามตำแหน่งและสถานภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้ช่วยอธิการบดี 1 คน ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ 1 รูป ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต 1 รูป ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ 1 รูป หัวหน้าฝ่าย 6 ฝ่าย/รูป/คน ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รวมจำนวน 10 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1)แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2)แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1)ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of item Objective Congruence) 2)ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)(บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการคำนวณดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified})

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า 1)สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักนิติธรรม รองลงมา คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิผล หลักการตรวจสอบได้/มีการรับผิดชอบ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความเสมอภาค 2)สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักนิติธรรม รองลงมา คือ หลักการตรวจสอบได้/มีการรับผิดชอบ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความเสมอภาค

5.2 ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ดังนี้

5.2.1 หลักการมีส่วนร่วม(Participation) (1)เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ (PNI_{modified} = 0.24) (2)มีการใช้กระบวนการตัดสินใจจาก

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ($PNI_{modified} = 0.22$) (3) มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนำไปปรับปรุงการบริหารงาน ($PNI_{modified} = 0.20$)

5.2.2 หลักประสิทธิภาพ/คุณค่า(Efficiency/Value for money) (1) มีการนำข้อมูลสารสนเทศเป็นหลักฐานสำคัญในการบริหารงาน ($PNI_{modified} = 0.22$) (2) มีการบริหารจัดการที่ได้ผลงานที่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับเป้าหมายงบประมาณและเวลาที่ใช้ไป ($PNI_{modified} = 0.21$) (3) สามารถแนะแนวทาง/แก้ไขปัญหารการทำงานหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ที่เกิดขึ้นจากการทำงานของหน่วยงาน ($PNI_{modified} = 0.19$)

5.2.3 หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ(Accountability) (1) ระบบให้บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบต่อหน้าที่และศักยภาพของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.22$) (2) มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างทัดเทียมกัน ($PNI_{modified} = 0.19$) (3) มีความสำนึกในการรับผิดชอบต่อหน้าที่และยอมรับผลการดำเนินงาน ทั้งรับผิดชอบและรับชอบ ($PNI_{modified} = 0.17$)

5.2.4 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ(Consensus Oriented) (1) มีการนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้ทั้งจากภายในและภายนอกมาใช้ในการตัดสินใจการบริหารงาน ($PNI_{modified} = 0.20$) (2) มีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น ($PNI_{modified} = 0.19$) (3) มีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ ($PNI_{modified} = 0.18$)

5.2.5 หลักการตอบสนอง(Responsiveness) (1) สามารถตอบสนองความคาดหวัง/ความต้องการของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างได้ ($PNI_{modified} = 0.19$) (2) สามารถดำเนินการด้านการให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ($PNI_{modified} = 0.18$) (3) สามารถสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจให้แก่ผู้รับบริการ ($PNI_{modified} = 0.17$)

5.2.6 หลักประสิทธิผล(Effectiveness) (1) มีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายของแผนการปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ ($PNI_{modified} = 0.20$) (2) มีการติดตามประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ($PNI_{modified} = 0.18$) (3) มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน ($PNI_{modified} = 0.17$)

5.2.7 หลักความเสมอภาค(Equity) (1) เปิดโอกาสให้บุคลากรหรือทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ไขปัญหา และนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการบริหารงาน ($PNI_{modified} = 0.20$) (2) มีการบริหารงาน โดยคำนึงถึงบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้รับการปฏิบัติอย่างทัดเทียมกัน ($PNI_{modified} = 0.19$) (3) มีการบริหารงาน โดยคำนึงถึงบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้รับการบริการอย่างทัดเทียมกัน ($PNI_{modified} = 0.17$)

5.2.8 หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) (1) มีการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงานอย่างเปิดเผย และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีตามความเหมาะสม($PNI_{modified} = 0.20$) (2) มีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง ($PNI_{modified} = 0.18$) (3) มีระบบการตรวจสอบการทำงานภายในหน่วยงาน ($PNI_{modified} = 0.17$)

6.3.9 หลักการกระจายอำนาจ(Decentralization) (1)มีการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน($PNI_{modified} = 0.19$) (2)มีการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงาน มีส่วนในการตัดสินใจเบื้องต้น และนำไปปรับปรุงการบริหารงาน ($PNI_{modified} = 0.17$) (3)มีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานและมอบหมายงานแก่บุคลากรในหน่วยงานได้เหมาะสมกับปริมาณ และคุณภาพของงานที่ทำ ($PNI_{modified} = 0.14$)

5.2.10 หลักนิติธรรม(Rule of Law) (1)มีการบริหารงานด้วยความเป็นธรรม เสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติ ($PNI_{modified} = 0.20$) (2)มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ($PNI_{modified} = 0.18$) (3)มีการกำหนดขอบเขต อำนาจ และหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ($PNI_{modified} = 0.14$)

5.3 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า 1)การนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในมหาวิทยาลัย (1)การนำกระบวนการในการวางแผนมาใช้ในการพัฒนามหาวิทยาลัย พบว่า ในการพัฒนามหาวิทยาลัยได้นำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาทุกด้าน โดยมีกระบวนการผ่านการประชุมผู้บริหารได้ทราบก่อนแล้วนำมาเป็นแผนการปฏิบัติ นำไปแจ้งให้บุคลากรทราบ และถือปฏิบัติ มีการประเมินแผนการปฏิบัติงานและการปรับปรุงแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย (2)วิธีการสร้างค่านิยมในการทำงาน พบว่า ค่านิยมที่บุคลากรได้ยึดปฏิบัติ คือ การทำความเข้าใจในภาระหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ถึงหลักประสิทธิผลที่จะเกิดขึ้นบุคลากรได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ยึดหลักความถูกต้องของส่วนรวมให้ทุ่มเทเสียสละทำงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ (3)แนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารมหาวิทยาลัย ทั้ง 10 หลัก พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารมหาวิทยาลัย ทั้ง 10 หลัก โดยการมอบภาระงานให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหาร สร้างความเชื่อมั่นแก่บุคลากร ยึดหลักความเสมอภาคถูกต้องตามระเบียบ ตรวจสอบได้ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์มุ่งประโยชน์มหาวิทยาลัยเป็นหลัก 2)ข้อเสนอแนะอื่นๆ (1)หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารที่ดี ควรสร้างความเข้าใจและส่งเสริมให้ทุกคนได้ปฏิบัติโดยการประกาศเป็นแผนงาน มีการประเมินผล การติดตามแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (2) นำสู่แผน – สู่การปฏิบัติ – การประเมินผล จึงจะเกิดผลสำเร็จได้

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบประเด็นน่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ เน้นการเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของสังคมให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความเป็นธรรม

ทั้งในความคิดและการปฏิบัติมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีความเสมอภาค รับผิดชอบ โปร่งใสคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักอันจะเป็นพลังขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Marcella (2005 : 3) ได้ศึกษาการบริหารปกครองด้านการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาของโมรอนโกมลรัฐแคลิฟอร์เนียการวิจัยครั้งนี้พบว่าการรับรู้การมีส่วนร่วมซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพของการปกครองทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโมรอนโกมลรัฐที่ได้รับมีการเปรียบเทียบกับวรรณกรรมที่ทำการศึกษาเอกสารได้จัดหัวข้อที่สอดคล้องเข้าด้วยกันและเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้ไปสู่การเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมของผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารเหล่านี้จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาจนบรรลุเป้าหมายอีกทั้งการวิจัยครั้งนี้ยังได้สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าบทบาทของผู้ดำเนินการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาความทุ่มเทเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและระดับความสำเร็จที่สูงขึ้นนำไปสู่การปรับโครงสร้างและปรับเปลี่ยนในสิ่งที่ควรจะเป็นเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

6.2 สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการในการสร้างบุคลากรและความสามารถของบุคคลและการนำประโยชน์จากวัสดุ สิ่งของและอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้มีการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและไม่เพียงแต่พัฒนาเยาวชนของชาติเท่านั้น แต่ยังมุ่งในการพัฒนาบุคลากรส่วนต่างๆ ขององค์กรด้วยและการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการบริหารที่องค์กรประสงค์ที่จะนำมาใช้เพื่อการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา มีจำรัส (2550 : 11) ได้ศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอกำมะนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านมีการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้หลักความรับผิดชอบหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความคุ้มค่าและหลักนิติธรรมสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพบว่าหลักนิติธรรมผู้บริหารคณะกรรมการโรงเรียนครูและชุมชนระดมความคิดเห็นและร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติข้อบังคับข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

6.3 ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า ความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.19 เมื่อพิจารณาด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดที่สุดคือ หลักการมีส่วนร่วม มีค่า $PNI_{modified} = 0.22$ รองลงมาคือหลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ หลักการกระจายอำนาจ ค่า $PNI_{modified} = 0.17$ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือองค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ รวมทั้งร่วมสนับสนุน ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการบริหารงานของสถานศึกษา โดยการเปิด

โอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ การใช้กระบวนการตัดสินใจร่วมกันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนำไปปรับปรุงการบริหารงาน สอดรับกับงานวิจัยของ Kimmet, Philip (2005 : 38) ได้ทำการวิจัย การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ ผลการวิจัย พบว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้วหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยนี้เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศไปและเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา โดยศึกษาว่าประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาลในการเลือกตั้งในปี 2004 พบว่า หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการปกครอง นอกจากนี้ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการเมือง การปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้พัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่บ้านเมืองมีความไม่แน่นอน และเศรษฐกิจซับซ้อน เพื่อเป็นรูปแบบและเป็นหนทางในการบริหารประเทศใหม่ๆ เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลช่วยสนับสนุนการเมืองการปกครอง ซึ่งแนวคิดของหลักธรรมาภิบาลที่มีมาจากชาติตะวันตก ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบการบริหารใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางประชาธิปไตย ซึ่งนั่นก็คือ ในจุดประสงค์สำคัญของหลักธรรมาภิบาล

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 มหาวิทยาลัยสามารถนำผลการวิจัยไปวางแผนและกำหนดนโยบายต่างๆ หรือ ประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองได้

7.2.2 หลักประสิทธิภาพ/คุณค่า ผู้บริหารควรนำข้อมูลสารสนเทศเป็นหลักสำคัญในการบริหารงาน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการวิจัยรูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัย เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้เพื่อให้ได้ผลที่แท้จริง

7.3.2 ควรมีการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสร้างองค์ประกอบด้านความสำเร็จและควรนำไปใช้ทดลองกับหน่วยงานย่อยในองค์กรเพื่อดูความเหมาะสมต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2550). **ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2561). **โอกาสเกิดสันติภาพถาวรบนคาบสมุทรเกาหลี**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562. จาก https://www.matichonweekly.com/scoop/article_97202
- เทียน ทองแก้ว. (2550). **สมรรถนะ(Competency) : หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- บัณฑิต เอื้ออาภรณ์. (2561). **โลกแห่ง “สังคมอุดมปัญญา”(Intellectual Society)**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562. จาก <http://www.pmcu.co.th/wpcontent/uploads/2018/01/2016-2017-web.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2562). **พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562**. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2561. จาก http://www.cabinet.soc.go.th/doc_image/2561/993301_3710.pdf
- สุจิตรา มีจรัส. (2550). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Kimmet, Philip. (2005). **The Politics of Good Governance in the Asian 4**. Griffith : Master Degree Griffith University.
- Marcella, C. C. (2005). **Educational Governance of the Morongo Unified School District (California)**. Retrieved 20 December 2019. From <http://proquest.Umi.com/pqdweb>

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้โดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สำเริง ยุธชัย อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยขออนุโมทนาขอบคุณคณาจารย์เจ้าหน้าที่ รวมทั้งบุคลากรทุกฝ่ายในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศรทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นอาจารย์บูชาต่อพระอุปัชฌาย์ ครู อาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มา ณ โอกาสนี้